

شیوه‌نامه حمایت از طرح‌های اثرگذار دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مراغه

شیوه‌نامه حمایت از طرح‌های اثرگذار در تاریخ ۱۴۰۴/۱۱/۱۸ با حضور معاون محترم تحقیقات و فناوری جناب آقای دکتر ابراهیم علی افسری و مدیر محترم تحقیقات و فناوری جناب آقای دکتر آرمان لطیفی و اعضای محترم شورای پژوهشی و فناورانه دانشکده به شرح ذیل به تصویب رسید و از تاریخ ۱۴۰۴/۰۷/۰۱ قابلیت اجرایی دارد. این شیوه‌نامه با توجه به سیاست دانشکده هر سال قابلیت بازبینی دارد.

مقدمه

با دستیابی دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور به انتشار مقالات حاصل از تحقیقات در سطح بین‌المللی، مرحله دیگری از تکامل پژوهشی مطرح شده است. اندازه‌گیری و بررسی اثرات ناشی از پژوهش‌های حیطة سلامت مدت‌هاست مورد توجه بسیاری از کشورها قرار گرفته و پاسخگویی به این سوال که هزینه صرف شده برای کارهای تحقیقاتی چه برون‌دادی را برای نظام سلامت داشته است، دغدغه اصلی بسیاری از سازمان‌های تصمیم‌گیر در سطوح مختلف بوده است. با توجه به تأکید اسناد بالادستی بر علم نافع و لزوم پاسخگویی به نیازهای نظام سلامت، انجام طرح‌های اثرگذار نه تنها از تأکيدات وزارت بوده، بلکه بعنوان یکی از مطالبات اساسی اسناد بالا دستی در برنامه‌های توسعه‌ای کشور نیز همواره مطرح شده است.

آیین‌نامه حمایتی طرح‌های اثرگذار، به مجموعه‌ای از قوانین و مقررات گفته می‌شود که هدف حمایت از طرح‌های نوآورانه و خلاقانه‌ای که می‌توانند تاثیر مثبتی بر جامعه، اقتصاد یا محیط زیست داشته باشند، تدوین شده است. این آیین‌نامه شامل مواردی مانند شرایط پذیرش، حمایت‌های مالی و غیرمالی، فرآیند ارزیابی و همچنین سازوکارهای تشویقی برای طرح‌های موفق هستند. تمرکز اصلی بر اولویت‌های بهداشتی و محیطی منطقه شهرستان مراغه است.

اثرگذاری تحقیقات از چندین جنبه حیاتی است و تأثیر مستقیم بر جامعه سیاست‌گذاری، اقتصاد و پیشرفت علمی دارد. برخی از مهمترین دلایل اهمیت آن عبارت‌اند از:

۱- **تبدیل دانش به عمل:** تحقیقات باید نتایج عملی و قابل اجرا داشته باشند. اثرگذاری پژوهش‌ها نشان می‌دهد که چگونه یافته‌های علمی می‌توانند به بهبود زندگی افراد، اصلاح قوانین، توسعه فناوری‌ها و افزایش رفاه عمومی کمک کنند.

۲- **حمایت از تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد:** نتایج تحقیقات معتبر به سیاستگذاران و مدیران کمک میکند تا تصمیمات خود را بر اساس داده‌های واقعی اتخاذ کنند. بدون اثرگذاری، پژوهش‌ها ممکن است صرفاً در قالب مقاله‌های علمی باقی بمانند بدون آنکه تأثیر ملموسی بر جامعه داشته باشند.

۳- **افزایش کارایی سرمایه‌گذاری تحقیقاتی:** تحقیقات علمی نیازمند منابع مالی، نیروی انسانی و زیرساخت‌های تحقیقاتی هستند. اثرگذاری تحقیق نشان می‌دهد که بودجه‌های پژوهشی به درستی مصرف شده‌اند و نتایج آنها ارزش افزوده ایجاد کرده است.

۴- **حل مشکلات اجتماعی و اقتصادی:** بسیاری از تحقیقات باهدف حل مشکلات اساسی مانند بهداشت، محیط زیست، توسعه پایدار و نوآوری‌های صنعتی انجام می‌شوند. پژوهش‌های اثرگذار راه‌حل‌های کاربردی ارائه می‌دهند و به بهبود شرایط زندگی مردم کمک می‌کنند.

۵- **ارتقای جایگاه علمی و فناوری کشور:** تحقیقات اثرگذار نقش کلیدی در افزایش اعتبار علمی یک کشور دارند. پژوهش‌هایی که منجر به توسعه فناوری، ثبت اختراعات یا بهبود سیاست‌های عمومی شوند، به رشد و رقابت پذیری کشور در سطح جهانی کمک می‌کنند.

۶- **افزایش تعامل بین دانشگاه، صنعت و جامعه:** اثرگذاری تحقیقات نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی نه تنها در تولید دانش بلکه در حل مسائل واقعی مشارکت دارند. این تعامل منجر به توسعه نوآوری، ایجاد فرصت‌های شغلی و بهبود فرایندهای تولیدی در صنایع مختلف می‌شود.

۷- **افزایش اعتماد عمومی به پژوهش‌های علمی:** وقتی تحقیقات به نتایج ملموس و کاربردی برسند، مردم و سیاستگذاران بیشتر به ارزش علمی آنها اعتماد خواهند کرد. این امر موجب افزایش حمایت مالی و سرمایه‌گذاری در تحقیقات آینده می‌شود.

استفاده از علم نافع نه تنها باعث توسعه و پیشرفت کشور می‌شود، بلکه مشکلات کلیدی را به کمک دانش و فناوری حل کرده و زندگی افراد را بهبود می‌بخشد. لذا معاونت تحقیقات و فناوری دانشکده علوم پزشکی مراغه به منظور انجام تحقیقات کاربردی جهت حل مسائل و مشکلات اولویت‌دار دانشکده، استان و کشور؛ و با هدف

مدیریت بهتر منابع موجود و پرهیز از انجام پژوهش های غیر ضروری و افزایش طرح های اثر گذار این شیوه نامه را تدوین نموده است.

اهداف

- ۱- هدایت پژوهش ها به سمت حل مشکلات کلان سلامت منطقه.
- ۲- ایجاد سازوکار شفاف برای شناسایی و حمایت مالی و اعتباری از طرح های اثر گذار.
- ۳- تقویت پیوند بین پژوهش، تصمیم گیری و ارائه خدمت در سطح دانشگاهی، استانی و کشوری
- ۴- افزایش تاب آوری نظام سلامت منطقه در برابر چالش های محیطی و اجتماعی.

تعاریف کلیدی

طرح اثر گذار: طرح تحقیقاتی یا فناورانه مصوب دانشکده که پس از ثبت در سامانه ارزشیابی و داوری در فرایند ارزشیابی سالیانه و دریافت تاییدیه وزارت خانه، اثر گذار تشخیص داده شده است، اثر گذار گفته می شود (جدول ۱).

اثر فراآکادمیک: تغییر مثبت و مستند شده در سیاست ها، خدمات، اقتصاد، محیط زیست یا سلامت جامعه که ذی نفعان آن نهادهای غیردانشگاهی هستند.

نوع اثر: اثر بر سیاست گذاری و قانون گذاری سلامت- اثر بر وضعیت سلامت جامعه و ارائه خدمات بهداشتی درمانی اثر بر مولفه های اجتماعی موثر بر سلامت- اثر بر اقتصاد و تولید (جدول ۱).

فیلد تخصصی اثر: شامل یک از موارد: علوم بالینی پزشکی، علوم پایه و فناوری، علوم بهداشتی و پیشگیری و علوم دارویی

سطح اثر گذاری: دانشگاهی، استانی، کشوری، بین المللی

تعریف مستندات: به هر نوع سند معتبری گفت می شود که اثبات کننده وجود شرایط لازم برای کسب امتیاز یک شاخص است. مستندات و شواهد مربوط به اثر گذاری در تحقیقات بسیار متنوع بوده و به نوع مطالعه و هدف نهایی و کاربردی آن بستگی دارد. تهیه مستندات و شواهد وابسته به سازوکار مدیریت تحقیقات و فناوری و یا مراکز تحقیقاتی می باشد.

مستندات لازم

مستندات لازم برای ورود به فرآیند ارزشیابی طرح های اثرگذار عبارتند از:

۱- عنوان طرح و اطلاعات شناسنامه طرح (کد طرح، اطلاعات مجری، تاریخ تصویب و تاریخ پایان طرح)

۲- چکیده طرح

۳- اظهارنامه اثر (هدف محقق از انجام طرح در ۳۰۰ کلمه)

۴- تعیین حیطه و سطح اثر گذاری

۵- فایل طرح تحقیقاتی یا فناوری

۶- فایل مصوبه شورای پژوهشی و فناوری

۷- فایل گزارش نهایی در صورت خاتمه طرح یا فایل گزارش پیشرفت در صورت در حال اجرا بودن طرح

کمیته ارزیابی طرح های اثرگذار دانشکده

اعضا: رئیس کمیته (معاون تحقیقات و فناوری دانشکده)، مدیر تحقیقات و فناوری دانشکده، معاون درمان، معاون بهداشت، دو نفر از اعضای هیأت علمی صاحب نظر، دو نفر از اعضای هیأت علمی با توجه به نوع طرح تعیین خواهد شد.

وظایف کمیته تخصصی:

۱- اعلام فراخوان و دریافت طرح ها

۲- داوری اولیه و تعیین سطح اثرگذاری (دانشگاهی، استانی، کشوری)

۳- امتیازدهی و پیشنهاد حمایت های مالی و غیرمالی

۴- راهنمایی محققان برای تقویت مستندات اثر

فرآیند ارزیابی و حمایت

۱- ارسال طرح: محققان مستندات کامل (مطابق بند «مستندات لازم» راهنمای اصلی) را به دبیرخانه کمیته ارزیابی دانشکده ارسال می کنند.

۲- **داوری درون دانشکده‌ای:** طرح‌ها توسط کارشناس و سپس کمیته ارزیابی دانشکده بررسی و در صورت احراز شرایط، به عنوان طرح اثرگذار دانشکده تأیید می‌شوند.

۳- **ارجاع به سطح بالاتر:** طرح‌های دارای پتانسیل اثرگذاری استانی یا کشوری، توسط دانشکده به کمیته تخصصی و ثبت در سامانه ارزشیابی وزارت بهداشت معرفی می‌شوند.

۴- **اعطای حمایت‌ها:** حمایت‌های زیر بلافاصله پس از تأیید در سامانه ارزشیابی وزارت بهداشت اعطا می‌شوند:

- ❖ حمایت مالی (مبلغ تشویقی): با محاسبه امتیاز طرح (دانشگاهی ۲۰ امتیاز، استانی ۵۰ امتیاز، ملی ۱۰۰ امتیاز و بین‌المللی ۱۲۰ امتیاز)، ضرب در نصف مبلغ تشویقی پایه همان سال
- ❖ محاسبه امتیاز طرح‌های اثرگذار تأیید شده به میزان امتیاز داده شده از طرف وزارت خانه (دانشگاهی ۲۰ امتیاز، استانی ۵۰ امتیاز، ملی ۱۰۰ امتیاز و بین‌المللی ۱۲۰ امتیاز)، در انتخاب پژوهشگر برتر و تقدیر از مجریان طرح‌های اثرگذار تأیید شده در جشنواره‌ها.
- ❖ طرح‌های برگزیده که بیشترین امتیاز اثرگذاری را کسب کنند، در مراسم هفته پژوهش دانشکده به عنوان طرح اثرگذار برتر با اهدای لوح تقدیر مورد تقدیر قرار خواهند گرفت.
- ❖ امتیاز طرح اثرگذار تأیید شده در سطح دانشگاهی و استانی و کشوری از تعهد مقاله از آن طرح کسر می‌گردد.
- ❖ امتیاز طرح اثرگذار تأیید شده در سطح دانشگاهی و استانی و کشوری می‌تواند جایگزین امتیاز مقاله برای ترفیع پایه سالیانه گردد

۵- تسهیل فرایند ثبت اختراع و تجاری سازی

- ❖ حمایت از ثبت اختراعات مرتبط با تحقیقات اثرگذار (پرداخت تمام هزینه ثبت اختراع توسط دانشگاه)
- ❖ ارائه تسهیلات برای ارتباط پژوهشگران با صنعت و شرکت‌های دانش بنیان (هزینه دوره‌های شرکت در نمایشگاه‌های صنعتی)
- ❖ تأمین مالی اولیه برای راه‌اندازی کسب و کارهای مبتنی بر نتایج پژوهش‌های اثرگذار تأیید شده (میزان بودجه با توجه به فرم پیشنهاد و تأیید شورای پژوهشی و فناورانه)

اقدامات پشتیبانی معاونت پژوهشی دانشکده

- ❖ برگزاری کارگاه‌های آموزشی ویژه با موضوع «تدوین طرح اثرگذار و گردآوری مستندات» برای اعضای هیأت علمی و پژوهشگران.
 - ❖ ارائه مشاوره فردی به محققان برای هدف‌گذاری اثر و شناسایی ذی‌نفعان محلی.
 - ❖ ایجاد بانک اطلاعاتی از ذی‌نفعان منطقه‌ای (سازمان‌های دولتی، صنایع، NGOها) برای تسهیل ارتباط و کاربردی‌سازی پژوهش‌ها.
 - ❖ پیگیری و رصد طرح‌های مصوب شورای پژوهشی دانشکده و یادآوری تهیه مستندات اثر به مجریان.
- مسئولیت پایش و اجرای این دستورالعمل برعهده معاون و مدیریت تحقیقات و فناوری دانشکده علوم پزشکی مراغه می‌باشد. بودجه طرح‌های تحقیقاتی که در راستای حل مسئله دانشگاه و سیستم بهداشت و درمان می‌باشد توسط دانشگاه علوم پزشکی تامین خواهد شد و بودجه طرح‌های تحقیقاتی که به حل مسئله دستگاه‌های اجرایی استان می‌پردازند می‌بایست توسط سازمان ذینفع تامین شود.

جدول ۱. حیطه های اثرگذاری و مستندات مورد نیاز

زیر محور	حوزه فعالیت / شاخص ها	مستندات مورد نیاز
طرح‌های اثرگذار در سطح سیاستگذاری و قانون‌گذاری سلامت	طرح‌های تحقیقاتی / فناوریانه مصوب که در سال ارزشیابی منجر به:	
	- ابلاغ قوانین، دستورالعمل‌های اتخاذ سیاست‌های کلان	نامه ابلاغ قانون / دستورالعمل و یا سیاست کلان به ذی‌نفعان به همراه مستند مربوطه (متن قانون / دستورالعمل جدید)
	- ابلاغ اصلاح قوانین قدیمی براساس نتایج تحقیق	نامه ابلاغ اصلاحیه به ذی‌نفعان به همراه مستند مربوطه (دستورالعمل اصلاح شده)
	استفاده از نتایج پژوهش‌های سفارش محور توسط سازمان سفارش دهنده	مستند مربوط به: الف- سفارش طرح ب - قرارداد طرح ج - دریافت اعتبار د- ارایه نامه تاییدیه از بالاترین مقام مسؤول در سازمان سفارش دهنده مبنی بر استفاده از نتایج تحقیق با ذکر دقیق نوع و محل اثرگذاری به همراه مستندات مرتبط
	- ایجاد گفتگوهای مرتبط با سیاستگذاری منجر به تأیید، تغییر جهت، استقرار یا ابطال یک خط مشی - افزایش توجه قانون‌گذاران به موضوعات جدید شده و درک و تحلیل‌های جدید از مشکلات موجود - توسعه و ارتقاء سیاست‌های بین‌المللی و شیوه‌های تخصیص یا توزیع بودجه - گسترش دسترسی یا مشارکت مردم در فرآیندهای سیاستگذاری - تأثیر بر تهیه و شکل‌گیری مقررات مرتبط با بهداشت و درمان	مستند اثرگذاری مربوط به استقرار یا ابطال خط مشی، توجه قانون‌گذار به موضوعات جدید و بهره از آن، توسعه و ارتقاء سیاست‌های بین‌المللی و شیوه‌های تخصیص، گسترش دسترسی و مشارکت مردم و تأثیرات مثبت در تهیه و شکل‌گیری مقررات و قوانین
	- تغییر در کوریکولوم آموزشی - تعریف رشته‌های جدید - اصلاح فرآیندهای آموزشی - تغییر روش‌ها و اقدامات آموزشی در دانشگاه‌ها - بهبود عملکرد حرفه‌ای دانش‌آموختگان - تغییر مؤثر و قابل اثبات در بکارگیری اصول پدافند غیرعامل درحوزه های بهداشت و درمان	- مستند انجام پژوهش مبنی بر بهبود کیفیت آموزش در اثر تغییرات ابلاغ شده - مستند روش‌ها و اقدامات آموزشی در دانشگاه‌ها - مستند عملکرد حرفه‌ای دانش‌آموختگان جهت بهبود توسعه و ارتقاء واحدهای آموزشی مهارتی - مستند بکارگیری اصول پدافند غیرعامل درحوزه های بهداشت و درمان

زیر محور	حوزه فعالیت / شاخص ها	مستندات مورد نیاز
	ابلاغ راهنماهای بالینی / بهداشت عمومی / ابزار کمک تصمیم بیماران / ... توسط بالاترین مقام مسؤول	نامه ابلاغ به همراه مستند مربوطه
طرح‌های اثرگذار در سطح وضعیت سلامت جامعه و ارائه خدمات بهداشتی درمانی	<p>طرح‌های تحقیقاتی / فناوریانه مصوب که در سال ارزشیابی منجر به تغییر در وضعیت سلامت مردم شده است.</p> <p>مصادیق مربوطه شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تغییر در شیوع یا بروز بیماری - یک مداخله بالینی جدید (مانند دارو یا روش درمان) - ارتقای کیفیت زندگی - بهبود شاخص سلامت عمومی یا رفاه اجتماعی - افزایش طول عمر - ایجاد روش پیشگیری از بیماری یا یک نشانگر سلامت - کاهش میزان مرگ و میر و... - بهبود وضعیت سلامت بیماران با استفاده از روش‌های مختلف - تغییر شیوه یا ارائه خدمت - شناسایی خدمات جدید با بهبود خدمات جاری یا تغییر فرایندها - بهبود کیفیت، دسترس پذیری، مقبولیت یا هزینه اثربخشی - پاسخ به نیازهای خدمات سلامت با درک نیازهای ناشی از تفاوت‌های فرهنگی، زبانی، قومی، مذهبی، اقلیت‌های زبانی، جامعه مهاجران - اعمال قانون یا اقدامات تأمینی در ارائه خدمت - توقف شیوه ارائه خدمت غیر موثر - ارتقاء تاب‌آوری نظام سلامت در برابر بحران‌ها 	<p>ارایه پژوهش/ مستند مبنی بر تغییر در:</p> <ul style="list-style-type: none"> - شیوع یا بروز بیماری/ مداخله جدید بالینی/ کیفیت زندگی/ سلامت عمومی یا رفاه اجتماعی/ افزایش طول عمر/ روش پیشگیری از بیماری یا نشانگر سلامت/ کاهش میزان مرگ و میر و... - ارائه مستندات مربوط به بهبود وضعیت سلامت مردم/ تغییر شیوه یا ارائه خدمت/ بهبود کیفیت، دسترس پذیری، مقبولیت و .../ پاسخگویی به نیازهای خدمات سلامت/ اعمال قانون و کنترل اقدامات تأمینی/ تغییرات شیوه های ارائه خدمت/ ارتقاء تاب‌آوری نظام سلامت
طرح‌های اثرگذار بر مولفه‌های اجتماعی موثر بر سلامت	<p>طرح‌های تحقیقاتی/ فناوریانه مصوب که بر مولفه‌های اجتماعی موثر بر سلامت در سال ارزشیابی موثر بوده است.</p> <p>مصادیق تغییر شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> - کاهش عوامل خطر و آسیب‌های اجتماعی - افزایش تامین عدالت در سلامت - بهبود طراحی یا اجرای خط مشی‌ها یا قوانین زیست محیطی 	<p>انجام پژوهش/ مستند مبنی بر تغییر در:</p> <ul style="list-style-type: none"> - عوامل خطر - عدالت در سلامت - طراحی و اجرای خط مشی و قوانین زیست محیطی - حفاظت از منابع طبیعی - تغییر یا اصلاح شیوه مدیری منابع طبیعی

زیر محور	حوزه فعالیت / شاخص ها	مستندات مورد نیاز
	<ul style="list-style-type: none"> - مدیریت یا حفاظت از منابع طبیعی مانند انرژی، آب و غذا - تغییر یا اصلاح شیوه مدیریت یک ریسک یا خطر زیست محیطی - بهبود محیط زیست از طریق معرفی یک محصول، فرایند یا خدمت جدید؛ یا بهبود محصول، فرایند یا خدمت موجود؛ یا بهبود خط مشی‌ها و شیوه‌های مدیریتی - کاهش تورم و رشد تولید - تغییر عوامل محیطی مانند کاهش آلاینده‌های محیطی - افزایش امنیت غذایی - افزایش سواد سلامت - کاهش مخاطرات شغلی و اشتغال‌زایی و بکارگیری نیروی انسانی - افزایش آگاهی عمومی در خصوص خطرات بهداشتی، پیشگیری از بیماری‌ها - کاهش یا جایگزینی استفاده از حیوانات آزمایشگاهی 	<ul style="list-style-type: none"> - معرفی محصول یا فرایند جهت بهبود محیط زیست - آسیب‌های اجتماعی - رشد تولید و کاهش تورم - عوامل محیطی مانند کاهش آلاینده‌های محیطی - امنیت غذایی - سواد سلامت - مخاطرات شغلی - اشتغال‌زایی (سند مرتبط: آرایه لیست بیمه و گواهی اشتغال بکار) - آگاهی عمومی در خصوص خطرات بهداشتی و پیشگیری از بیماری‌ها
طرح‌های اثرگذار بر اقتصاد و تولید	<ul style="list-style-type: none"> طرح‌های تحقیقاتی / فناورانه مصوب که منجر به تغییر در اقتصاد و کسب و کار در سال ارزشیابی گردد. مصادیق تغییر شامل: - بهبود کیفیت زندگی تحت تأثیر یک محصول یا فرایند جدید - افزایش ورود گردشگران درمانی به کشور - کاهش هزینه درمان، بهداشت و مراقبت‌های اجتماعی - تحریک سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی - بهبود دسترسی به فرصت‌های مالی - افزایش یا جهش کمیت یا کیفیت تولید و یا کاهش ضایعات - ایجاد مسیرهای نو برای نوآوری در بازار - ارتقاء بهره‌وری و کارایی استفاده از منابع - تولید کارآمدتر یا افزایش بهره‌وری - تغییر روش‌های مدیریت در کسب و کار 	<ul style="list-style-type: none"> مستندات مربوط به: - بهبود کیفیت زندگی تحت تأثیر یک محصول یا فرایند جدید - افزایش ورود گردشگران درمانی - کاهش هزینه درمان، بهداشت و مراقبت‌های اجتماعی - تحریک سرمایه‌گذاری - افزایش یا جهش کمیت یا کیفیت تولید و یا کاهش ضایعات / ایجاد مسیرهای نو برای نوآوری - ایجاد مسیرهای نو برای نوآوری - ارتقاء بهره‌وری و کارایی استفاده از منابع - تولید کارآمدتر یا افزایش بهره‌وری و تغییر روش‌های مدیریت در کسب و کار
زیر محور	حوزه فعالیت / شاخص ها	مستندات مورد نیاز
شاخص‌های اثربخشی اختراعات و رسانه	<ul style="list-style-type: none"> - Patent Count - Scholarly Output Cited by Patent - Patent-Citations Count - Patent-Citations per Scholarly Output 	داده‌ها از پایگاه Scival استخراج می‌شود.
	<ul style="list-style-type: none"> - Mass Media - Media Exposure 	

جدول ۲. شیوه نامه اجرایی فعالیت های پژوهشی در فرآیند ارتقای اعضای هیات علمی

تعداد مجری و همکاران طرح	مجریان	همکاران طرح
۱	۹۰٪	
۲	۸۰٪	۵۵٪
۳	۷۰٪	۴۰٪
۴	۶۰٪	۳۵٪
۵	۵۵٪	۳۰٪
۶ تا ۹	۵۰٪	۲۵٪
۱۰ و بیشتر	۴۵٪	۱۶۵ بخش بر سایر همکاران